

הנס שרק נשים יכולות

גם גברים יכולים להדליק נרות שבת, אך רק כאשר הנשים מדליקות מתגלה הכוח המיוחד של המצווה, לכל אדם מצווה ותפקיד שייחודי רק לו, ובאמצעותו הוא מאיר את העולם.

רובם צעירות

'הצורפים' היא חברה ישראלית שמתמחה בכלי כסף ויודאיקה, שהוקמה בשנת 1952 על ידי שלשה יהודים שעלו מרומניה לארץ ישראל. אחד המוצרים שלה הידועים ביותר הם 'פמוטים', והם מייצרים כל מיני סוגי פמוטים שנמכרים בכל העולם.

בשנת 2016 הם הזמינו סקר שבה הם ביקשו לבדוק כמה נשים בישראל מדליקות נרות שבת. מהנתונים עלה ש-56% מהנשאלות נוהגות להדליק נרות בערב שבת באופן קבוע, ועוד 21% מהנשים נוהגות להדליק באופן לא קבוע ורק 24% הצהירו שהם לא מדליקות נרות שבת.

מבין אלו שמדליקות באופן קבוע, 26% מהנשים הן לא דתיות לע"ע. מתברר שרוב הנשים שמדליקות נרות שבת הן צעירות: 67% מהן בגילאים 18-24. הנתון המעניין ביותר הוא ש-37% מהמדליקות אמרו שהן התחילו להדליק נרות בתור ילדות קטנות ביחד עם האמא שלהם.

מה שאברהם לא יכל

האישה הראשונה שהדליקה נרות שבת בהיסטוריה היהודית היא שרה אמנו, ואת זה אנו למדים בפרשת חיי שרה.

בסוף הפרשה אחרי שהתורה מספרת באריכות על השידוך של יצחק, איך שאברהם שלח את עבדו אליעזר לחרן על גבול טורקיה ² עיראק כדי למצוא אישה לבנו דווקא מה'משפוחה' ובדרך רצופה בהשגחה פרטית של הקב"ה, הוא חזר עם רבקה לבאר שבע לבית של אברהם, ושם היא פגשה את יצחק.

התורה מספרת: "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה". מהיכן ידע יצחק שהיא ה'באשערט' שלו, אומר רש"י: שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת ² ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו" (חיי שרה כד, סז). זה שרבקה המשיכה את הנס של שרה היה עבור יצחק ההוכחה הטובה ביותר שהיא הזיווג שלו.

הרבי מסביר שמוצאים בסיפור הזה דבר שמייחד את שרה ורבקה. יצחק התחתן עם רבקה שלש שנים אחרי פטירתה של אמו שרה, "ומכיוון שאברהם אבינו קיים את כל המצוות אם כן ודאי שכאשר² ותמת שרה³ הרי ביום שישי שלאחרי זה הדליק אברהם אבינו נרות שבת וכך זה המשיך במשך שלש שנים עד שהגיעה רבקה", ובכל זאת בנרות שאברהם הדליק לא קרה את הנס הזה. הם דלקו כרגיל. דווקא כשהגיעה רבקה והדליקה נרות, חזרו הנרות לדלוק מערב שבת לערב שבת.

שואל הרבי: "לכאורה הא גופא צריך ביאור⁴ מהו הטעם שהנרות של אברהם אבינו לא דלקו "מערב שבת לערב שבת" שענין זה פסק באוהל משמתה שרה, וחזר רק כשבאת רבקה?"

מי מסוגל לרפא

מבאר הרבי: "בדוגמא לזה מצינו גם בסיפור אודות רבי יוחנן בן זכאי ורבי חנינא בן דוסא". התלמוד מספר על רבי חנינא בן דוסא שחי בתקופה של סוף בית שני. הוא היה ידוע כצדיק שהתפילות שלו נענות וכל אחד שהיה זקוק לתפילה ותחנונים אצל הקב"ה, היה הולך לחלות את פניו. עד שיצא לו שם של 'מלומד בניסים'.

מספרת הגמרא (במס' ברכות לד,ב): "מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל⁵ רבן גמליאל היה הנשיא של עם ישראל בתקופה ההיא, אחד האנשים הנעלים והגדולים ביותר וצדיק בזכות עצמו. אבל כשבנו היה חולה ל"ע והוא היה צריך ברכה, הוא לא סמך על עצמו אלא "שגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעליה ובקש עליו רחמים". הוא מיד עלה לעליה שלו והתפלל עבור הילד של רבן גמליאל. "בירידתו אמר להן לכו שחלצתו חמה", הוא בעצם אמר להם שהילד כבר הבריא שאלו אותו השניים: "וכי נביא אתה? אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו יודע אני שהוא מטורף".

כלומר, מדובר באדם שאם התפילה שלו 'הולכת חלק', כשיש לו הרגשה מסוימת שהתפילה שלו התקבלה, הוא יידע בבירור שהילד הבריא. ממשיכה הגמרא לספר לנו: "ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה וכשבאו אצל רבן גמליאל אמר להן העבודה (שבועה) לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה המעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות". סיפור נפלא בכל קנה מידה: רבי שבאים אליו לברכות והוא מחולל ניסים גלויים.

הגמרא ממשיכה עם סיפור דומה: "ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי. אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בן ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה". הוא התפלל עליו וזה עבד: 'ה' שמע את תפילתו והילד הבריא. "אמר רבי יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו"⁶ רבי יוחנן בן זכאי הודה שאם הוא בעצמו היה מתפלל עליו כל היום התפילות שלו לא היו נענות, אלא הכל בזכות רבי חנינא. "אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך?". אשתו שאלה אותו מה קורה פה, אתה ראש הישיבה, ומנהיג של כל עם ישראל! התלמוד מלא בהלכות של רבי יוחנן בן זכאי, והתפילות שלך אינן עוזרות אלא דווקא תפילותיו של רבי חנינא עוזרות!?

רבי יוחנן בן זכאי השיב לאשתו תשובה מאד מעניינת: "אמר לה לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך". מעמדו של השר הוא חשוב ביותר לפני המלך וללא ספק מתחשבים בדעתו וכו', ומכל מקום אין ביכולתו של השר לבוא אל המלך בכל עת, אלא יש לו זמנים קבועים שבהם הוא יכול לראות את המלך. לעומתו נמצא העבד שאף אחד לא מתחשב בדעתו, ובכל זאת יש לו יתרון גדול על השר החשוב: הוא יכול להיכנס לחדרו של המלך בכל עת. אין לו שעות כניסה, כי הוא חי שם וזה כמו הבית שלו. ולפיכך הוא יכול לבקש מהמלך מתי שהוא רוצה.

מה שאנו למדים מהסיפור הזה שאתה יכול להיות נשיא הסנהדרין ועדיין כשיש צורך בברכה מיוחדת אתה צריך לפנות לרבי חנינא בן דוסא, דהיינו, לכל אדם יש את הקשר המיוחד שלו עם הקב"ה ואת זה רק הוא יכול לעשות.

וכאן אנו חוזרים לשרה ורבקה. הקב"ה ברא את העולם בצורה כזאת שהבית הוא הטריטוריה של האישה. נכון שהבית הוא הרכוש של שני בני הזוג בשווה, אבל מי שמנהל את הבית היא האישה, ולכן את המצווה הזאת "להאיר את הבית" הקב"ה נתן לאישה כי לה יש את הכוחות ואת החושים לכך.

"ולכן כאשר אברהם הדליק נרות שבת² לא פעלה המצוה שינוי הטבע של השמן זית או השעווה שיהיה דולק מערב שבת לערב שבת. ענין זה שייך לעבודה והשתדלות של אלו שהקב"ה נתן להם את התפקיד והשליחות להיות עסוקות בצרכי הבית ובשביל זה אברהם היה זקוק לעזר כנגדו שזו הייתה שרה ואחר כך רבקה³ הנה היא זו שפעלה בגשמיות נר דלוק מערב שבת לערב שבת" (תו"מ חלק ע"ח עמ' 252).

כוח בלעדי

כשהרבי יצא במבצע 'נש"ק' שבה הוא הציע שגם בנות מגיל חינוך ומעלה ידליקו נר אחד וכשהם נשואות ידליקו שתי נרות, היה אחד ששאל את הרבי מדוע הרבי לא מעורר על גודל העניין של הדלקת נרות על ידי גברים שאינם נשואים? ההלכה היא שאם הגבר שוהה בבית לבדו הוא חייב להדליק נרות, כמו שאברהם הדליק נרות אחרי פטירתה של שרה. השואל ציין "שהוא מרגיש אושר וסיפוק נפשי בכל פעם שהוא מדליק נרות".

כך הרבי ענה לו: "טוב יותר שיהיה בשבת קודש בבית שיש בו הדלקת הנרות על ידי עקרת הבית" (אוצר המלך ח"א עמ' 262).

המסר הוא שלכל אדם יש את המצווה שהיא זו שמקשרת אותו עם הקב"ה והיא שיכולה לחולל ניסים דרכו. גברים מניחים תפילין, נשים מדליקות נרות שבת, והכהנים מברכים אותנו בברכת כהנים וכו'.

רבתיי. בוודאי הרצון של כל אחד הוא שהקב"ה יחולל ניסים עבורנו. הדרך הטובה ביותר היא לקיים את המצוות שהוא נתן לנו את הנאמנות עליהם, ואז גם אנחנו נזכה להיות צינור שדרכו הקב"ה יחולל ניסים בעולם, עד לנס הגדול מכולם, ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.